

HỒ NHỚ RỪNG

Ngày tôi còn trẻ, cách nay khoảng 85 năm, tôi thường dùng xe đạp đi chơi các nơi thắng cảnh chung quanh Hà Nội như Chùa Trăm Gian, còn gọi là Chùa Tiên Lữ, tại Hà Đông, cách Hà Nội khoảng 20 cây số. Đi tắm và bơi lội tại Nghi Tàm, Phía Đông Hồ Tây. Làng Nghi Tàm có từ thế kỷ 12, chuyên nghề trồng dâu nuôi tằm. Sau này đổi thành nghề trồng hoa, bán hoa cho Hà Nội. Thăm Chùa Trấn Quốc ở Cửa bắc Hà Nội, có Ông Thiện Ông Ác đứng canh giữ sự trang nghiêm cho ngôi chùa thờ Phật. Ông Thiện mặt hiền từ, còn Ông Ác mặt dữ tợn. Hồi nhỏ tôi cứ nghĩ Ông Thiện là Ông Thiện. Ông Ác là Ông Ác. Nhưng sau tìm hiểu về Đạo Phật, tôi mới biết cả Hai Ông Thiện và Ông Ác là hai vị Hộ Pháp canh giữ cho sự trang nghiêm của nơi cửa chùa thờ cúng Đức Phật. Ông Ác không phải là ông Ác mà là Ông Hộ Pháp chống lại những kẻ gian ác, tham-sân-si trên đời không lọt được vào chốn tôn nghiêm thanh tịnh, tu hành thờ Phật.

Tôi cũng hay đến Đền Ngọc Sơn ở Bờ Hồ Hoàn kiếm, có cây si rất lớn. Cành si lan tỏa trên mặt hồ và trên cành có những rễ si mọc xuống tới đất, trông như có nhiều cây si. Tôi cũng đến Vườn Bách Thú Hà Nội, ở đây có một con hổ, bị nhốt trong một cái lồng sắt, giống như lồng chim. Nhưng khi nhìn kỹ thì thấy nó giống như hình một cái vương miện thật lớn. Nói là thật lớn nhưng nó hầu như chỉ rộng bằng hai chiều dài của con hổ bị nhốt ở trong đó. Tôi tới đó nhiều lần nhưng không lần nào thấy nó đứng dậy, vươn vai, cào móng vuốt vào song cũi chuồng cọp. Lúc nào cũng chỉ thấy nó nằm như một con mèo ngái ngủ và có vẻ mặt buồn buồn. Thỉnh thoảng nó lại quấy tai, lắc đầu để xua đuổi những con ruồi nhặng đậu trên mặt miệng nó.

Thế rồi lúc tôi học trung học, học các nhà văn, nhà thơ, thì có học đến bài "**Nhớ Rừng**" của Thế Lữ. Làm tôi nhớ lại hình ảnh của con hổ tại Vườn Bách Thú. Thì mới cảm thấy tại sao con hổ ở Vườn Bách Thú Hà Nội nó cứ buồn buồn không vui. Thế Lữ cũng nhìn thấy con hổ buồn buồn đó trong Vườn Bách Thú nhưng ông lý giải được cái buồn của nó, cái buồn của một chúa sơn lâm đã từng vùng vẫy trong rừng thăm vạng bóng một thời. Nay với cảnh sa cơ thất thế, bị nhốt trong một cái chuồng nhỏ hẹp, làm kiếng cho người tới xem như những con thú vật tầm thường khác mà nó coi thường coi khinh khi ở trong rừng. Thật đúng là cảnh "*Hùm thiêng khi đã sa cơ cũng hèn*". Bài thơ "**nhớ rừng**" của Thế Lữ như sau:

"Gặm một khối căm hờn trong cũi sắt,
Ta nằm dài, trông ngày tháng dần qua,
Khinh lũ người kia ngạo mạn, ngán ngơ,
Giương mắt bé giễu oai linh rừng thẳm,
Nay sa cơ, bị nhục nhằn tù hãm,
Để làm trò lạ mắt, thứ đồ chơi.

Chịu ngang bầy cùng bọn gấu dở hơi,
Với cặp báo chuông bên vô tư lự.

Ta sống mãi trong tình thương nỗi nhớ,
Thuở tung hoành hống hách những ngày xưa.
Nhớ cảnh sơn lâm, bóng cả, cây già,
Với tiếng gió gào ngàn, với giọng nguồn hét núi,
Với khi thét khúc trường ca dữ dội,
Ta bước chân lên, đồng dục, đường hoàng,
Lượn tấm thân như sóng cuộn nhịp nhàng,
Vờn bóng âm thầm, lá gai, cỏ sắc.
Trong hang tối, mắt thần khi đã quắc,
Là khiến cho mọi vật đều im hơi.
Ta biết ta chúa tể cả muôn loài,
Giữa chốn thảo hoa không tên, không tuổi.

Nào đâu những đêm vàng bên bờ suối,
Ta say mồi đứng uống ánh trăng tan?
Đâu những ngày mưa chuyển bốn phương ngàn,
Ta lặng ngắm giang sơn ta đổi mới?
Đâu những bình minh cây xanh nắng gội,
Tiếng chim ca giấc ngủ ta tưng bừng?
Đâu những chiều lênh láng máu sau rừng.
Ta đợi chết mảnh mặt trời gay gắt,
Để ta chiếm lấy riêng phần bí mật?
– Than ôi! Thời oanh liệt nay còn đâu?

* * * * *

Nay ta ôm niềm uất hận ngàn thâu,
Ghét những cảnh không đời nào thay đổi,
Những cảnh sửa sang, tầm thường, giả dối:
Hoa chăm, cỏ xén, lối phẳng, cây trồng;
Dải nước đen giả suối, chẳng thông dòng
Len dưới nách những mô gò thấp kém;
Dăm vừng lá hiền lành, không bí hiểm,
Cũng học đòi bắt chước vẽ hoang vu
Của chốn ngàn năm cao cả, âm u.

Hỡi oai linh, cảnh nước non hùng vĩ!
Là nơi giống hùm thiêng ta ngự trị.
Nơi thênh thang ta vùng vẫy ngày xưa,
Nơi ta không còn được thấy bao giờ!

*Có biết chẳng trong những ngày ngao ngán,
Ta đương theo giấc mộng ngàn to lớn
Để hồn ta phảng phất được gần người,
– Hỡi cảnh rừng ghê gớm của ta ơi!" –Thế Lữ*

* * * * *

Nói đến thơ "**nhớ rừng**" mà không nói tới tiểu sử tác giả Thế Lữ là điều bất kính. Vậy xin tóm lược tiểu sử của nhà văn, nhà thơ, kịch sĩ Thế Lữ như sau:

Thế Lữ tên thật là: Nguyễn Đình Lễ, sau đổi thành Nguyễn Thứ Lễ. Ông sinh ngày 10 tháng 6 năm 1907 và mất ngày 3 tháng 6 năm 1989. Thế Lữ là nhà thơ, nhà văn, nhà soạn kịch, và là nhà hoạt động sân khấu. Ông nổi tiếng trên văn đàn vào những năm 1930, với những tác phẩm Thơ mới, đặc biệt là bài **Nhớ Rừng**, cùng những tác phẩm văn xuôi, tiêu biểu là tập truyện Vàng và máu. Thế Lữ trở thành thành viên của nhóm Tự Lực Văn Đoàn ngay từ khi mới thành lập năm 1934. Ông hầu hết hoạt động sáng tác văn chương trong thời gian là thành viên của nhóm Tự Lực Văn Đoàn, đồng thời cũng đảm nhận vai trò là một nhà báo, nhà phê bình, biên tập viên minh mẫn của các tờ báo Phong hóa và Ngày nay. Bài thơ "**Nhớ Rừng**", còn có tên là "**Lời con hổ ở vườn Bách thú**" của Thế Lữ tặng Nguyễn Tường Tam, là Nhà Văn Nhất Linh trong Tự Lực văn Đoàn./.

*Nguyễn Xuân Tùng
Diễn Đàn Kitô-hữu
11/08/2026*

Nguồn: Internet eMail by vn chuyển

*Đăng ngày thứ Sáu, August 14/2026
tkd, Khoá 10A-72/SQTĐ/ĐĐ, ĐĐ11/TĐ1ND, QLVNCH*